

Conjunctuuromslag waarschijnlijk

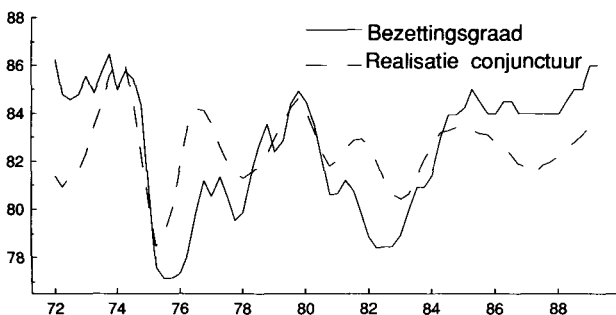
Maanden achtereen heeft de DNB-conjunctuurindicator een vlak verloop van de conjunctuur voorspeld. De nieuwste waarden van de indicator voor de periode tot en met januari 1990 tonen voor het eerst een lichte daling, die in december aanstaande aanvangt, zie figuur 1. Dit is een indicatie voor een conjunctureel omslagpunt rond de komende jaarwisseling. De geringe omvang van de daling en het voorlopige karakter van de aan de indicator ten grondslag liggende gegevens, impliceren overigens dat aan deze daling vooralsnog geen al te grote conclusies moeten worden verbonden.

Van de vijf componenten waaruit de indicator is opgebouwd, geven er drie een daling van de conjunctuur aan. Deze drie zijn de orderontvangst in de industrie, de reële geldhoeveelheid en de verwachte omzet van nieuwe NCM-polishouders. Een vierde component, de IFO-conjunctuurindicator voor de Duitse industrie, stijgt ook niet meer. De enige component die nog een stijging van de conjunctuur laat zien is die van de verwachte bedrijvigheid in de industrie.

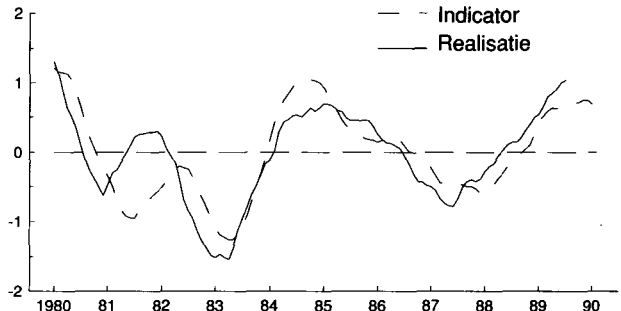
De conjunctuurprognose met behulp van indicatoren leent zich niet voor een causale verklaring van de conjunctuurbeveging. Wel kan de plausibiliteit van het beloop van de indicator worden getoetst aan andere signalen over de conjuncturele ontwikkeling. Eén signaal vormt de toenemende stroom berichten over het bereiken van capaciteitsgrenzen in de industrie. De bezettingsgraad van de technische productiecapaciteit in de industrie volgens de CBS-conjunctuurtest is in het tweede kwartaal van dit jaar hoog. De waarde, 86%, overtrof het in de vorige periode van hoogconjunctuur 1978-79 bereikte hoogtepunt. Deze conclusie geldt overigens voor alle EG-landen. Andere uitkomsten van de conjunctuurtest zijn dat de capaciteitsruimte door meer ondernemers te krap wordt gevonden, en dat het niveau van de orderpositie uitgedrukt in aantal maanden werk hoog is. Ook dit laatste wijst op het naderen van de capaciteitsgrenzen. Dit alles maakt enige verdere groeivertraging de komende maanden waarschijnlijk.

Vanouds wordt de bezettingsgraad beschouwd als een maatstaf van de conjunctuur. In figuur 2 is de voor reeksbreuken gecorrigeerde CBS-bezettingsgraad van de gehele industrie (qCBS) afgebeeld naast de realisatie van de conjunctuur volgens de productie in de industrie, vgl. figuur 1. Duidelijk is dat de twee reeksen een parallel beloop hebben waarbij

Figuur 2. Bezettingsgraad en realisatie conjunctuur

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

vooral de richting van de conjunctuurverandering veelal gelijkloend is. Dit impliceert dat de conjunctuurindicator (q_{DNB}) een goede voorspeller is van de bezettingsgraad in de nabije toekomst. Dit is uitgebeeld in figuur 3. Deze figuur toont de bezettingsgraad en de voorspellingen en is bepaald met het volgende op kwartaalcijfers gebaseerde regressiemodel:

$$q_{CBS,t} = 82,4 + 1,0 q_{DNB,t-1} \\ (64,6) \quad (4,7)$$

$R^2 = 0,90$; de storingsterm heeft een AR(1) structuur met autocorrelatiecoëfficiënt = 0,9 (t-waarde = 20,0).

De modelvergelijking stelt dat de gemiddelde bezettingsgraad in de schattingsperiode (1972:I-1989:II) 82,4 is geweest en dat de conjuncturele bewegingen van de bezettingsgraad gemiddeld genomen gelijk zijn geweest aan die van de DNB-conjunctuurindicator. De hoge t-waarden duiden er op dat het gepostuleerde verband zeer significant is. De verschillen in figuur 3 tussen bezettingsgraad en voorspellingen kunnen worden geïnterpreteerd als voorspelfouten wanneer één kwartaal vooruit wordt voorspeld. Deze voorspelfouten blijken klein te zijn.

Conclusie. De DNB-indicator voorspelt na een langdurig vlak patroon voor de maanden december en januari a.s. een kleine daling van de conjunctuur. Dit is een aanwijzing dat een conjunctuuromslag rond de jaarwisseling zou kunnen plaatsvinden. Ook de toenemende bezettingsgraad wijst op de mogelijkheid van een conjunctuuromslag. De indicator blijkt een goede voorspeller van de bezettingsgraad te zijn.

Figuur 3. Bezettingsgraad en voorspelling conjunctuur met behulp van de DNB-conjunctuurindicator

